

บทที่ 4

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของอุตสาหกรรมโรงแรม

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อโรงแรม แยกได้เป็นองค์ประกอบภายในและองค์ประกอบภายนอก องค์ประกอบภายในหมายถึง องค์ประกอบที่เกิดขึ้นเนื่องจากธุรกิจโรงแรมเอง ได้แก่ จำนวนห้องพัก อัตราค่าห้องพัก เป็นต้น ส่วนองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ องค์ประกอบที่โรงแรมไม่สามารถเกี่ยวข้องกับหรือควบคุมได้ เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

องค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่ออุตสาหกรรมโรงแรมซึ่งจะไดกล่าวถึงตามลำดับ ประกอบด้วย

- ก. จำนวนห้องพัก
- ข. อัตราค่าห้องพัก
- ค. อัตราการเข้าพัก

ก. จำนวนห้องพัก

ธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยสามารถแบ่งลักษณะการดำเนินงานออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ ด้วยกัน กล่าวคือ โรงแรมที่เป็นสาขาและมีชายงานเชื่อมโยงกับโรงแรมในต่างประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางท่องเที่ยว โรงแรมประเภทนี้จะต้องส่งรายได้จากการขายทั้งสิ้นประมาณร้อยละ 6 - 8 ให้สำนักงานใหญ่ในต่างประเทศ โรงแรมที่ดำเนินงานโดยคนไทยเองและวาจ้างชาวต่างประเทศที่มีความชำนาญให้เป็นผู้บริหารงาน ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครและพัทยา และโรงแรมที่ยังไม่ได้มาตรฐานที่จะรับรองนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจเล็ก ๆ มีจำนวนห้องประมาณ 15 - 50 ห้อง และขนาดกลางประมาณ 100 ห้อง

ประเทศไทยมีโรงแรมลักษณะต่าง ๆ คึงกล่าวข้างต้นนับตามจำนวนห้องพักอยู่ตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ คึงตัวเลขที่แสดงในตารางที่ 11 จากตารางนี้จะเห็นว่าจำนวนห้องพักของโรงแรมในกรุงเทพมหานครเป็นเปอร์เซ็นต์สูงมากเมื่อเทียบกับจำนวนห้องพักทั้งประเทศ แต่เพิ่มขึ้นเป็นเปอร์เซ็นต์ที่ลดลงเมื่อเทียบแต่ละปีที่ผ่านมา คือจาก 40.01 % ใน พ.ศ. 2515 เหลือเพียง 35.44 % ใน พ.ศ. 2518 และเช่นเดียวกับจำนวนห้องพักของโรงแรมในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเริ่มลดลงใน พ.ศ. 2518 ตรงกันข้ามกับจำนวนห้องพักของโรงแรมในภาคใต้ที่กำลังเพิ่มสูงขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา สำหรับจำนวนห้องพักของโรงแรมทั้งประเทศเพิ่มขึ้น 13.08 % ใน พ.ศ. 2516 คือจากจำนวน 22,565 ห้อง ใน พ.ศ. 2515 เพิ่มขึ้นเป็น 23,779 ห้อง ใน พ.ศ. 2516 แต่เปอร์เซ็นต์การเพิ่มลดลงในปีถัดมา เหลือเพียง 8.40 % เท่านั้น

กรุงเทพมหานคร จำนวนห้องพักของโรงแรมในกรุงเทพมหานครมีเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับจังหวัดต่าง ๆ ในทุก ๆ ภาค และแม้แต่เมื่อเทียบกับแต่ละภาค ก็เนื่องมาจากกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว การคมนาคม และโรงแรมในกรุงเทพมหานครที่สร้างในระยะหลัง ๆ นี้ เป็นโรงแรมขนาดใหญ่ 400 ห้องขึ้นไป เป็นส่วนใหญ่ จำนวนห้องพักในกรุงเทพมหานครนี้มีอัตราการเพิ่มสูงสุดใน พ.ศ. 2509 คือเพิ่มขึ้น 95.82 % ทำให้มีจำนวนห้องพัก 4,835 ห้อง ในปีนั้น และหลังจากนั้นอัตราการเพิ่มเริ่มลดลง ใน พ.ศ. 2511 -2512 จำนวนห้องพักไม่เพิ่มขึ้น และ พ.ศ. 2515 จำนวนห้องพักนอกจากจะไม่เพิ่มขึ้นแล้ว ในปีนี้ยังลดลงถึง 2.50 % อีกด้วย และได้กลับเพิ่มขึ้นในปีต่อมา สาเหตุของการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนห้องพักของโรงแรมเนื่องมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ลงทุนหันมาสนใจอุตสาหกรรมประเภทนี้ แต่เนื่องจากตลาดของนักท่องเที่ยวไหวตัวง่าย เพราะผลกระทบกระเทือนหลาย ๆ อย่าง การเพิ่มขึ้นของจำนวนห้องพักนั้นเมื่อเพิ่มขึ้นแล้วจะคงที่ในระยะเวลานึง และการเพิ่มก็ใช้ระยะเวลานาน ต่างกับการเพิ่มของจำนวนนักท่องเที่ยวซึ่งรวดเร็ว ใช้ระยะเวลาดสั้น และเมื่อเพิ่มขึ้นแล้วก็ลดลงได้อย่างรวดเร็วได้เช่นกัน ทั้ง

ตารางที่ ๑

จำนวนห้องพักของโรงแรมในประเทศไทย

เขต	2515		2516		2517		2518	
	จำนวนห้อง	%	จำนวนห้อง	%	จำนวนห้อง	%	จำนวนห้อง	%
กรุงเทพมหานคร	9,028	40.01	9,746	40.99	9,861	36.67	10,331	35.44
ภาคกลาง	1,251	5.54	1,251	5.26	1,368	5.09	1,590	5.45
ภาคตะวันออก	2,199	9.75	2,386	10.03	3,012	11.20	3,877	13.13
ภาคเหนือ	3,521	15.60	3,572	15.02	4,532	16.85	4,304	14.77
ภาคใต้	3,581	15.87	3,738	15.72	4,348	16.17	5,476	18.79
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,985	13.23	3,086	12.98	3,769	14.02	3,570	12.25
รวม	22,565	100	23,779	100	26,890	100	29,148	100

ที่มา : หน่วยรวบรวมและวิเคราะห์ข่าวสาร องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
 ข่าวสาร องค์การ

ตารางที่ 12

เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนห้องพักในกรุงเทพมหานคร

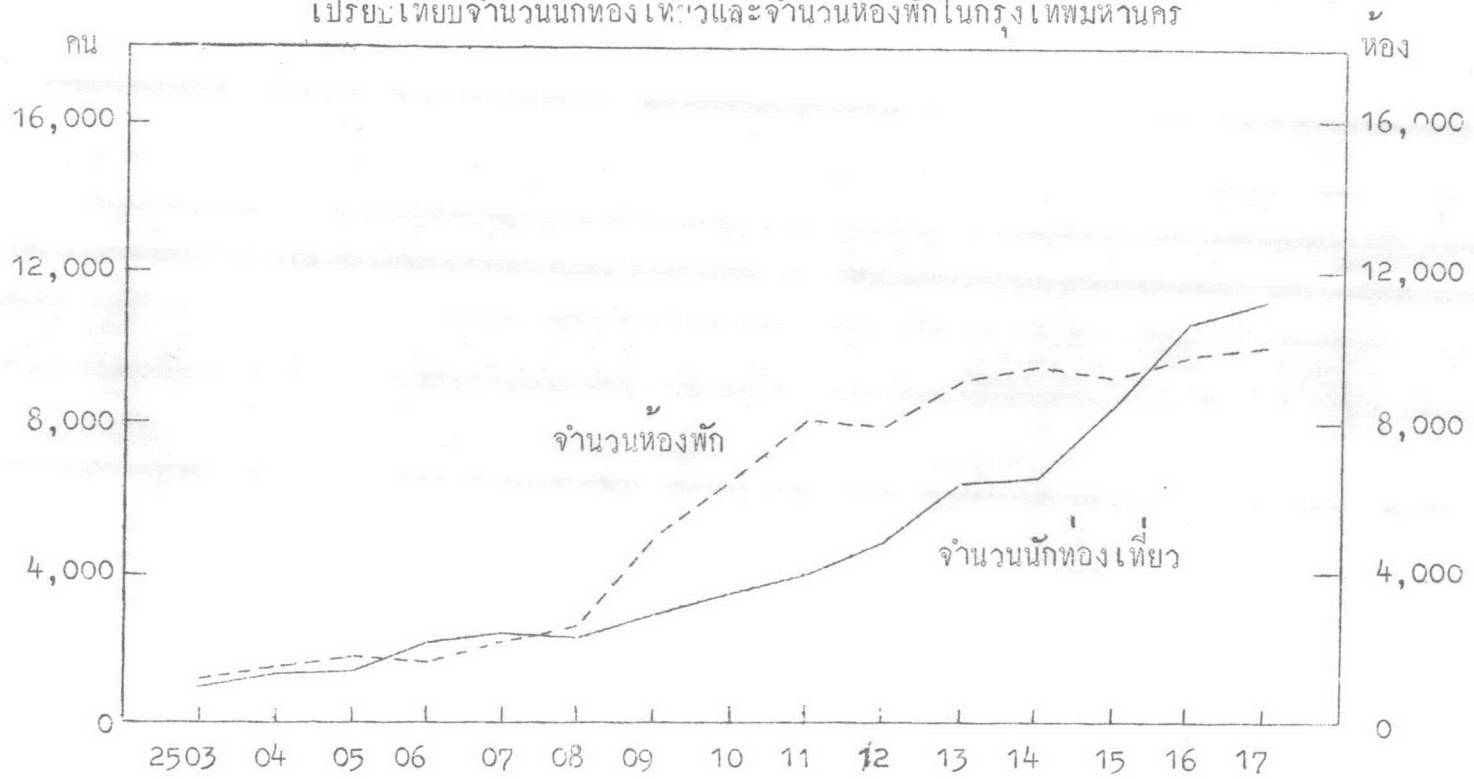
ปี พ.ศ. 2503 - 2517

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว	อัตราเพิ่ม	จำนวนห้องพัก	อัตราเพิ่ม
2503	81,340	-	959	-
2504	107,754	32.47	1,330	38.68
2505	130,809	21.39	1,582	18.94
2506	195,076	49.13	1,722	8.84
2507	211,924	8.63	2,041	18.53
2508	225,025	6.18	2,469	20.97
2509	285,117	26.70	4,835	95.82
2510	335,845	17.79	6,338	31.08
2511	377,262	12.33	7,984	25.97
2512	469,784	24.52	7,984	-
2513	628,671	33.82	8,763	9.75
2514	638,738	1.60	9,259	5.66
2515	820,758	28.50	9,028	- 2.50
2516	1,037,737	26.43	9,746	7.95
2517	1,107,392	6.74	9,861	1.08

ที่มา : หน่วยรวบรวมและวิเคราะห์ข่าวสาร องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ภาพประกอบที่ 4

เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนห้องพักในกรุงเทพมหานคร

ที่มา : อ.ศ.ท.

หมายเหตุ : ระยะเวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ประมาณ 4 - 5 วัน

ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ หลายอย่าง เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนห้องพักไม่สามารถรักษ้อัตราราคาส่วนที่คิดได้เมื่อเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวจากการวางแผนและการควบคุมอย่างรอบคอบ ทำให้การเพิ่มจำนวนห้องพักไม่สอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยว ในประเทศไทยนั้นปัญหานี้เกิดขึ้นและเห็นได้ชัดในศูนย์กลางการท่องเที่ยว เช่น กรุงเทพมหานคร พัทยา เชียงใหม่ ในขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยวกำลังเพิ่มมากขึ้น จำนวนห้องพักก็จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และในที่สุดจะเพิ่มมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยว และเมื่อมีมากเกินไปความต้องการทำให้อัตราราคาเช่าพักของแต่ละโรงแรมต่ำจนแทบจะพียงฐานะทางการเงินไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจุบันมีโรงแรมที่เปิดทำการแล้วได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน 24 โรงแรม และได้หยุดให้การส่งเสริมแล้ว เมื่อ 2516

พัทยา โรงแรมในเขตพัทยาคือเป็นโรงแรมชั้นหนึ่งและได้รับการส่งเสริมในช่วงระยะ พ.ศ. 2515 - 2517 ปริมาณห้องพักได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เฉลี่ยประมาณร้อยละ 40.20 โดยเฉพาะใน พ.ศ. 2517 มีจำนวนห้องพักที่เปิดให้บริการประมาณ 1,300 ห้อง เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2516 ถึงร้อยละ 86 และเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว เป็นประมาณ 2,500 ห้อง ใน พ.ศ. 2519 การขยายตัวอย่างรวดเร็วในระยะดังกล่าวนี้ เพราะนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศโดยเฉพาะประเภทเช่าเหมาลำ (Package Tour) ให้ความสนใจและบริการนำเที่ยวบางแห่งได้จัดให้มาพักที่พัทยาเป็นการเฉพาะ จำนวนห้องพักที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วดังกล่าว ทำให้ปัจจุบันพัทยานีมีจำนวนห้องพักเกินกว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวคนไทยซึ่งนิยมไปพักผ่อนที่พัทยาในช่วงสัปดาห์จะมีจำนวนมากก็ตาม แต่มีส่วนน้อยเท่านั้นที่เข้าพักในโรงแรม เพราะค่าใช้จ่ายสูง ส่วนใหญ่นิยมเข้าพักตามบ้านพัก ซึ่งมีประมาณ 1,000 ห้อง ทำให้ธุรกิจโรงแรมชั้นหนึ่งสำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่พัทยาส่วนใหญ่ประสบปัญหาอัตราราคาเช่าพักต่ำมาก ตารางที่ 13 แสดงจำนวนห้องพักของโรงแรมในเขตพัทยาระหว่าง พ.ศ. 2515 - 2519 จากตารางนี้จะเห็นได้ว่าโรงแรมในเขตพัทยาที่มีจำนวนเพิ่มตั้งแต่ 100 ห้องขึ้นไปนั้นมีถึง 10 โรงแรม และขนาดใหญ่ที่สุดนั้นมีขนาดเท่ากับโรงแรมชั้นหนึ่งในกรุงเทพมหานคร คือมีห้องถึง 450 ห้อง ในจำนวนโรงแรมขนาด

ตารางที่ 13

จำนวนห้องของโรงแรมในเขต

พัทยา

	2515	2516	2517	2518	2519
* 1. Nipa Lodge	147	147	147	140	140
* 2. Hyatt Pattaya	250	225	220	250	250
* 3. Ocean View	120	120	120	115	115
* 4. Orchid Lodge	177	175	172	177	177
5. Wongse Amatya Villa**	72	72	72	100	100
6. Amnuey thip Villa**	12	12	12	25	25
7. Rock Cottage**	15	20	20	44	44
8. Moon Loght on Sea**	27	30	30	31	31
9. Bang Saray***	52	52	52	52	52
10. Pattaya Point Boatel	5	8	8	8	8
11. Royal Garden**	95	95	95	88	88
12. Golden Sands**	16	28	28	28	28
13. Pattaya Lodge**	10	10	10	10	10
14. Arbour & Pattaya**	14	68	68	68	68
15. Bayside**	12	12	12	12	12
16. Nipa Hut**	6	6	6	6	6
17. Pattaya Beach Hotel	50	50	50	50	50
18. Korn Kaew Cottage	10	10	10	-	-
19. Nautical Inn	30	30	30	30	30
20. Sook Sabai Apartment	3	3	3	3	3
* 21. Tropicana	-	110	116	116	116
22. Koh Larn	-	68	68	68	63
23. Diamond Hotel	-	25	25	25	25
* 24. Royal Cliff	-	-	106	450	450
* 25. Regent Pattaya	-	-	277	276	276
* 26. Asia Pattaya	-	-	168	270	270
27. Royal Night**	-	-	17	17	17
28. Keha Nakhon**	-	-	-	24	24
* 29. Siam Bayshore	-	-	-	54	279
30. Holiday Inn	-	-	-	-	370
	1,123	1,310	1,936	2,564	3,204

* โครงการที่ได้รับการส่งเสริม

** Bangalows

*** Motel

ที่มา : เอกสารประกอบการสัมมนา แผนพัฒนาการท่องเที่ยว ณ โรงแรมนารายณ์ 16 - 19 กันยายน 2519

ใหญ่เหล่านี้ 9 ใน 10 โรงแรม เป็นโรงแรมที่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งอื่น เช่น เชียงใหม่ สงขลา - หาดใหญ่ ภูเก็ต การขยายตัวของโรงแรมเป็นไปในอัตราที่ปกติ คือเพิ่มขึ้นสม่ำเสมอในอัตราระหว่าง 10 - 20 % โดยเฉลี่ย ทั้งนี้เพราะสถานที่ดังกล่าวอยู่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร ยังประสบปัญหาเรื่องการเดินทางและปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ประกอบกับนักท่องเที่ยวจะต้องใช้เวลาพัก 3 - 4 วันขึ้นไปเพื่อท่องเที่ยวสถานที่เหล่านี้ด้วย ทำให้ค่าใช้จ่ายต้องเพิ่มมากขึ้นด้วย แต่ถ้ามองการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนความสะดวกในการเดินทาง นักท่องเที่ยวจะนิยมท่องเที่ยวตามต่างจังหวัดมากกว่าในกรุงเทพมหานคร

เชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่ขึ้นชื่อในวงการท่องเที่ยวของภาคเหนือ แต่จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางไปเที่ยวเชียงใหม่ก็ยังมีไม่มากพอ เนื่องจากอุปสรรค 2 ประการ คือ การขนส่งทางอากาศไม่สะดวก และปริมาณจำกัดของห้องพักโรงแรมในเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวนดังนี้

	2514	2515	2516	2517	2518
จำนวนห้องพักของโรงแรมในเชียงใหม่	1,084	1,347	1,539	2,129	2,275
จำนวนห้องพัก 2,129 ห้อง ใน พ.ศ. 2517 นั้น เป็นห้องพักในโรงแรมที่ได้มาตรฐานสากลเพียง 1,044 ห้องเท่านั้น					

จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2514 - 2517 นั้น แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปพักโรงแรมในเชียงใหม่ได้ดังนี้

	พ.ศ. 2514	2515	2516	2517
ชาวต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทย	638,738	820,758	1,037,737	1,107,392
ชาวต่างประเทศที่ไปพักโรงแรมในเชียงใหม่	40,056	31,664	13,883	33,282
คิดเป็น %	6.3	3.9	1.3	3

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนห้องพักของโรงแรมในเขตเชียงใหม่ ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นมากระหว่าง พ.ศ. 2516 - 2517 เพิ่มขึ้นถึง 590 ห้อง คิดเป็น 38 % ในจำนวน 100 ห้องขึ้นไปในเชียงใหม่มี 10 โรงแรม เป็นโรงแรมที่ได้รับการส่งเสริม 8 โรงแรม

สงขลา - หาดใหญ่ ภูเก็ต ในตารางที่ 15 และตารางที่ 16 แสดงจำนวนห้องพักของโรงแรมในเขตสงขลา - หาดใหญ่ และภูเก็ต

ในเขตสงขลา - หาดใหญ่ ถึง พ.ศ. 2517 มีโรงแรมขนาด 100 ห้องขึ้นไป 5 โรงแรม ในจำนวนนี้เป็นโรงแรมที่ได้รับการส่งเสริม 4 โรงแรม ต่อมาใน พ.ศ. 2518 โรงแรมขนาดนี้เพิ่มขึ้นอีกเป็น 9 โรงแรม และจำนวนห้องพักทั้งหาดใหญ่เพิ่มขึ้นถึง 63 % หรือเพิ่มเป็นจำนวน 740 ห้อง ระหว่าง พ.ศ. 2517 - 2518

ส่วนในเขตภูเก็ต ใน พ.ศ. 2517 มีโรงแรมขนาดใหญ่ 100 ห้องขึ้นไป 2 โรงแรม เป็นโรงแรมที่ได้รับการส่งเสริม 1 โรงแรม ระหว่าง พ.ศ. 2518 - 2519 จำนวนห้องพักทั้งหมดในเขตนี้เพิ่มถึง 235 ห้อง มีโรงแรมขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นอีก 1 โรงแรม ซึ่งเป็นโรงแรมที่ได้รับการส่งเสริม

ตารางที่ 14

จำนวนห้องพักของโรงแรมในเขตเชียงใหม่

	2515	2516	2517	2518	2519
* 1. Rincome	105	103	103	103	103
* 2. Suriwongse	158	200	170	170	170
* 3. Prince	99	110	112	112	112
4. Sri Tokyo	75	144	144	144	144
5. New Asia	100	120	112	118	118
6. Railways	94	76	76	76	76
Bangalows	-	8	8	8	8
7. New Chiangmai	35	45	45	45	45
* 8. Montri	60	93	93	93	93
9. Nakirnping	19	42	22	22	22
10. Sriprakas	67	68	59	59	59
* 11. Suraphol	54	55	57	57	57
12. Muang Thong	21	21	21	21	21
13. Mitraparp	92	93	93	93	93
14. Queen's	14	14	14	14	14
15. Sueb Sawasdi	18	17	17	17	17
16. Roong Ruang	7	15	15	15	15
17. Sri Rajawongse	17	20	20	20	20
18. Thai Charoen	33	33	31	31	31
19. Thai Chean	27	27	27	27	27
20. Kodchawarn	30	32	32	32	32
21. Suk Somboon	21	20	17	17	17
22. Kamthon	18	-	-	-	-
23. Sumit	100	100	104	100	100
24. Miami	21	21	21	21	21
25. Sang Tawee	30	30	30	30	30
26. Chawpet	32	32	32	32	32
27. Chiang Inn			170	170	170
* 28. President			140	140	140
29. Roll Royco			86	86	86
30. Charoen Pratet			20	20	20
31. Paem Po			20	20	20
32. Sri Larn Na			20	20	20
33. Saen Suk			20	20	20
34. Sethakit			81	81	81
35. 88			14	14	14
36. Chang Puak	5		59	59	59
37. Bua Luang**			24	24	24
* 38. Porn Ping				144	144
39. Anodad					150
	1,347	1,539	2,129	2,275	2,425

* โครงการที่ได้รับการส่งเสริม

** Bangalows

ที่มา : อ.ศ.พ.

ตารางที่ 15

จำนวนห้องพักของโรงแรม
สงขลา - ทาดใหญ่

	2516	2517	2518	2519
1. Chok Dee	19	19	19	19
2. Samila	70	75	155	155
3. Suk Somboon I, II	54	54	54	54
4. Cathay	15	15	28	28
5. Grand	15	15	15	15
6. Hat Yai Hotel	46	46	144	144
* 7. Kings	64	66	66	66
8. Lam Thong	199	100	100	100
9. Lido	37	37	37	37
* 10. Metro	151	151	151	151
* 11. President	110	110	110	110
12. Railways	43	43	43	43
13. Seng Fah	78	78	78	78
14. Savoy	58	58	58	58
* 15. Sukhontha	184	200	204	204
* 16. Yong Dee	101	101	101	101
17. Hor Fah	-	-	33	33
18. Kosit	-	-	182	182
19. Mandarin	-	-	35	35
20. Grient	-	-	32	32
21. Tour	-	-	16	16
22. Nora	-	-	192	192
23. Thai Hotel	-	-	55	55
24. Hat Yai Sakura	-	-	-	102
	1,145	1,168	1,908	2,028

*โครงการที่ได้รับการส่งเสริม

ที่มา : เอกสารประกอบการสัมมนา แผนพัฒนาการท่องเที่ยว ณ
โรงแรมนารายณ์ 18 - 19 กันยายน 2519

ตารางที่ 16

จำนวนห้องพักของโรงแรมในเขต

ภูเก็ต

	2517	2518	2519
1. Sin Thavee	110	110	110
*2. Imperial	41	41	41
3. Phuket Island	62	562	62
*4. Thavorn	200	200	200
5. Sapam Inn (Bangalow)	-	22	22
6. Ravar (Bangalow)	-	35	35
*7. Pearl	-	-	212
	413	470	705

* โครงการที่ได้รับการส่งเสริม

ที่มา : เอกสารประกอบการสัมมนา แผนพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ.
โรงแรมนารายณ์ 18 - 19 กันยายน 2519

ข. อัตราค่าห้องพัก

ผลตอบแทนหรือรายได้ของอุตสาหกรรมโรงแรมคือค่าที่พักซึ่งนักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาพักจะต้องจ่ายให้เป็นค่าบริการ ซึ่งมีอัตราแตกต่างกันไปตามแต่สภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนบริการที่ทางโรงแรมจะจัดให้เพื่อเอาใจลูกค้าของตน นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานก็มีผลในการกำหนดอัตราค่าห้องพักด้วย ถ้าค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น เช่น ค่าจ้างพนักงาน อัตราค่าห้องพักก็ต้องเพิ่มขึ้นด้วย และจะเพิ่มขึ้นเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจและมาตรการการควบคุมของสมาคมโรงแรมด้วย อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายในเรื่องที่พักในประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำ และการบริการได้มาตรฐานเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคเดียวกัน ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาของ Pacific Travel News (ตารางที่ 17) ซึ่งพิจารณาอัตราค่าห้องพักโรงแรมในประเทศต่าง ๆ รวม 8 ประเทศ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ฮองกง อินโดนีเซีย อินเดีย และออสเตรเลีย ปรากฏว่าอัตราค่าห้องพักของโรงแรมในประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงกับค่าที่พักของโรงแรมในประเทศต่าง ๆ เหล่านั้น กล่าวคือ โรงแรมมาตรฐานตั้งแต่ระดับปานกลางจนถึงระดับดีมาก ส่วนใหญ่คิดอัตราค่าที่พักตั้งแต่คืนละ 160 บาทขึ้นไป ซึ่งมีอยู่ถึงประมาณ 80.2 % ของโรงแรมทั้งหมดใน 8 ประเทศนี้ ส่วนโรงแรมที่คิดอัตราค่าห้องพักตั้งแต่คืนละ 280 บาทขึ้นไป มีอยู่ประมาณ 48.8 %

ตารางที่ 17

จำนวนและอัตราค่าห้องพักคืนโดยเฉลี่ยของโรงแรมในประเทศต่าง ๆ
(เฉพาะโรงแรมในเมืองหลวง)

อัตราค่าห้องพักคืน	จำนวนโรงแรม							
	ไทย	ฟิลิปปินส์	มาเลเซีย	สิงคโปร์	ฮ่องกง	อินโดเนเซีย	อินเกีย	ออสเตรเลีย
1. ต่ำกว่า 60 บาท		2						
2. 60 บาทขึ้นไป	1	2	4	2	-	1	3	-
3. 120 บาทขึ้นไป	4	1	4	6	-	10	1	-
4. 160 บาทขึ้นไป	14	7	6	12	5	8	11	-
5. ตั้งแต่ 280 บาทขึ้นไป	15	14	6	22	10	6	4	8
รวม	34	36	20	42	15	25	19	8

ที่มา : Pacific Travel News

หมายเหตุ : รวมเฉพาะที่ปรากฏใน Pacific Travel News เท่านั้น

สำหรับในประเทศไทย เนื่องจากมีได้มีการแบ่งมาตรฐานของโรงแรมอย่าง
 แนนอน โรงแรมส่วนใหญ่สามารถโฆษณาว่าเป็นโรงแรมชั้นหนึ่งได้ เพราะตามพระราช
 บัญญัติโรงแรม พุทธศักราช 2478 ได้กำหนดลักษณะโรงแรมชั้นหนึ่งเพียงว่าจะต้องมี
 อาคารเป็นตึก มีเครื่องปรับอากาศ ห้องอาหารและส้วน้ำเท่านั้น โดยมีได้คำนึงถึง
 มาตรฐานการบริการ และเมื่อจำนวนห้องพักเพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยว
 ซึ่งเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่า ค่าห้องพักจึงไม่มีอัตราที่แน่นอนตามที่กำหนดไว้ เพราะจำ
 นวนห้องพักมากกว่าความต้องการ จึงทำให้เกิดการแข่งขันตัดราคาห้องพักต่ำกว่าที่กำหนด
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นคณะใหญ่โดยการจัดของบริษัทนำ
 เที่ยวต่าง ๆ นอกจากนี้การแข่งขันเพื่อแย่งลูกค้าโดยให้ค่านายหน้าแก่ผู้แนะนำแขกเข้าพัก
 ในโรงแรม บางครั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นส่วนตัวจะเปลี่ยนจากโรงแรมที่จองไว้
 แล้วไปตามคำชักชวนของมัคคุเทศก์หรือคนขับรถแท็กซี่ ในการนี้ทางโรงแรมจะต้องเสีย
 ค่าส่วนลดและค่านายหน้าถึงประมาณกว่าหนึ่งในสี่ของราคาห้องพักที่กำหนดไว้ ทำให้บาง
 โรงแรมมีจุดเสมอตัว (Break-even-Point) สูงถึง 70 %

จากตารางที่ 18 อัตราค่าห้องพักตามที่โรงแรมได้กำหนดไว้โดยเฉลี่ย สำหรับ
 โรงแรมชั้นหนึ่งที่ผู้เข้าพักเป็นชาวต่างประเทศในเขตกรุงเทพมหานครประมาณ 300
 บาทต่อคืนขึ้นไป ส่วนโรงแรมที่มีมาตรฐานรองลงไปประมาณ 200 - 300 บาท และค่า
 กว่า 200 บาทตามลำดับ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น ๆ เช่น พัทยา เชียงใหม่
 และสงขลา - หาดใหญ่ เฉพาะโรงแรมชั้นหนึ่งซึ่งมีมาตรฐานและบริการเช่นเดียวกับ
 โรงแรมในกรุงเทพมหานคร ค่าห้องพักเฉลี่ยประมาณ 200 - 400 บาทต่อคืน ส่วน
 โรงแรมในต่างจังหวัดอื่น ๆ ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปตามเมืองด่านซึ่งเป็นโรงแรมขนาดกลาง
 และขนาดเล็กยังไม่จัดอยู่ในระดับมาตรฐานสากล มีความสะดวกสบายพอประมาณ โดย
 เฉลี่ยราคาประมาณ 60 - 120 บาทต่อคืน สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยนั้นยังมีอยู่เป็น
 จำนวนมากที่ไม่นิยมพักโรงแรม ทั้งนี้เนื่องจากโรงแรมบางแห่งที่ได้มาตรฐานสากลเหมาะ
 กับชาวต่างประเทศมักมีอัตราค่าห้องพักสูงกว่ารายได้ของคนไทยระดับปานกลางจะเข้าพัก
 ได้ และโรงแรมที่มีอัตราค่าห้องพักต่ำพอที่คนไทยจะพักได้ก็ไม่ค่อยอุปถัมภ์อำนวยความสะดวก
 พอเพียง

ตารางที่ 18

จำนวนโรงแรม ห้องพัก และอัตราค่าห้องพักโดยเฉลี่ย
ในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2517

ภาค	จำนวนโรงแรม (แห่ง)	จำนวนห้องพัก (ห้อง)	อัตราค่าห้องพักโดยเฉลี่ย (บาท)
เหนือ	63	3,474	15 - 1,200
(เชียงใหม่)	(11)	(1,260)	(50 - 1,200)
กลาง	95	(10,504)	20 - 2,500
(กรุงเทพมหานคร)	(95)	(9,136)	(70 - 2,500)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	65	(3,769)	30 - 1,000
ภาคตะวันออก	25	(2,542)	40 - 2,000
(พิจัย)	(8)	(1,280)	(100 - 2,000)
ภาคใต้	54	(3,347)	20 - 600

ที่มา : องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7

จำนวนห้องพักของโรงแรมในต่างจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

รายการ	2515		2516		2517		2518	
	จำนวนห้อง	เพิ่ม %	จำนวนห้อง	เพิ่ม %	จำนวนห้อง	เพิ่ม %	จำนวนห้อง	เพิ่ม %
กรุงเทพมหานคร	9,028	-2.50	9,746	7.95	9,861	1.18	10,331	1.76
พิจิตร	1,123		1,310	16.65	1,936	47.78	2,564	32.44
เชียงใหม่	1,347		1,538	14.18	2,129	38.43	2,275	6.86
สงขลา - หาดใหญ่			1,145		1,168	3.43	1,903	59.28
ภูเก็ต					413		470	13.80

ที่มา : อ.ส.ท., เอกสารประกอบการสัมมนาว่าด้วยแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
ที่โรงแรมนารายณ์ ระหว่างวันที่ 18 - 19 กันยายน 2519

รายละเอียดราคาห้องพักและอาหารเช้าสำหรับโรงแรมชั้นนำในกรุงเทพมหานคร

พฤษภาคม 2518

ร.อ.	จำนวนห้อง	อัตราค่าห้องพัก (ต่อสัปดาห์)			ราคาอาหารเช้า		
		ห้องเดี่ยว	ห้องคู่	ห้องสาม	อาหารเช้า	อาหารเช้าว่าง	อาหารเช้าเต็ม
1. อมรินทร์	217	14.00	18.00	30.00	1.25	3.00	4.50
				35.00	2.25		
2. ราชาธิปไตย	279	14.00	18.00	40.00	1.25	3.00	3.50
					1.75		
3. สยามอินเตอร์	414	16.00	20.00	50.00	1.00	3.00	4.00
		18.00	22.00		2.00		
		22.00	26.00				
4. สุริยธานี	477	22.00	27.00	67.50	1.75	3.75	4.75
		25.00	30.00	75.00	2.50	4.25	7.00
		28.00	33.00	97.50		4.50	7.50 (โพล)
				115.00			10.00
				150.00			
5. เจริญ	530	46.00	38.00	80.00	1.75	4.00	5.00
		30.00	45.00	120.00	2.50		
6. เพชรบุรี	222	15.00	20.00	40.00	1.25	2.50	3.50
		14.00			1.75		
7. โสณพรวน	525	18.50	21.50	45.00	1.75	4.50	5.50
		22.50	25.50	50.00	2.50		
		26.50	29.50	55.00			
				90.00			
8. สยามอินเตอร์	440	20.00	23.00	32.00	1.75	4.00	5.00
		23.00	26.00	45.00	2.50		
		26.00	29.00	55.00			
9. มหานคร	800	22.00	26.00	45.00	2.00	4.00	5.00
		25.00	29.00	65.00	2.50		
10. มหานคร	192	16.00	22.00	30.00	1.25	3.50	4.50
		17.00	21.00	60.00	2.00		
		18.00	22.00				
11. นวราช	510	16.00	19.00	28.00	1.25	3.75	4.50
		17.00	20.00	35.00	2.00		
				75.00			
12. โสณพรวน	123	22.00	25.00	60.00	2.20	4.50	6.00
		25.00	28.00	120.00	3.50		
		32.00	35.00				
13. เพชรบุรี	180	21.00	25.00	50.00	1.75	3.50	4.50
		25.00	29.00	60.00	2.40		
				65.00			
				75.00			
				90.00			
				100.00			
14. สยามอินเตอร์	411	28.00	32.00	70.00	2.00	4.00	7.00
		31.00	35.00	100.00	2.50		
				125.00			
15. เจริญ	265	20.00	25.00	60.00	1.65	3.75	5.20
		23.75	28.75	125.00	2.25		
		29.00	34.00				
16. เจริญ	168	16.00	20.00	30.00	1.50	3.50	4.50
		20.00	24.00	55.00	2.00		
				40.00			
				57.00			

ตารางที่ 20

เปรียบเทียบอัตราค่าห้องพักของโรงแรมชั้นนำในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2510 และปี พ.ศ. 2518

	จำนวนห้อง		อัตราค่าห้องพัก (อเมริกันดอลลาร์)			
	2510	2518	ห้องเดี่ยว		ห้องคู่	
			2510	2518	2510	2518
1. ทมรินทร์	230	217	10 - 11.50	14	13 - 14	18
2. เมราวัน	200	230	15	26 - 30	20	35 - 45
3. มโนราห์	216	192	11	16 - 18	15	20 - 22
4. มณเฑียร	184	200	13 ขึ้นไป	22 - 25	18 ขึ้นไป	26 - 29
5. เพรสซิเคนท์	180	180	17.50	21 - 25	16.50	25 - 29
6. รามาสิดคันทน์ (ไฮแอทรามมา)	130	525	14 - 17	18.50 - 26.50	16.50 - 19	21.50 - 29.50
7. สยามอินเตอร์รา	224	411	13.50 ขึ้นไป	28. - 31	16.50 ขึ้นไป	32 - 35

ที่มา : ตัวเลขปี พ.ศ. 2510 จาก Hotel & Travel Index ฉบับ Winter
ปี ค.ศ. 1966 - 1967

ตารางที่ 19 แสดงรายละเอียดอัตราค่าห้องพักและค่าน้ำสำหรับโรงแรม
ชั้นนำในกรุงเทพมหานคร พฤษภาคม 2518 (ที่มา อ.ส.ท.)

จากตารางที่ 20 แสดงอัตราค่าห้องพักทั้งประเภทห้องเดี่ยวและห้องคู่
เปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ. 2510 และ พ.ศ. 2518 ของโรงแรมชั้นนำ 7 แห่งใน
กรุงเทพมหานคร อัตราค่าห้องพักของโรงแรมใน พ.ศ. 2510 สำหรับห้องเดี่ยวนั้นจะ
เพิ่มขึ้นอย่างต่ำสุด 32 % หรือเฉลี่ยปีละ 4 % สำหรับโรงแรมอมรินทร์ และเพิ่มสูง
สุด 107 % หรือเฉลี่ยปีละ 13.38 % ไคแก่ สยามอินเตอร์คอนติเนนตัลโฮเต็ล สำหรับ
ห้องคู่อัตราค่าห้องพักในระยะ 8 ปีที่ผ่านมาเพิ่มต่ำสุด 30 % หรือเฉลี่ยปีละ 3.75 %
คือโรงแรมรามาสิดตัน (ไฮแอทรามมา) และเพิ่มสูงสุด 94 % เฉลี่ยปีละ 11.75 %
ไคแก่ โรงแรมสยามอินเตอร์คอนติเนนตัลโฮเต็ล

ค. อัตราการเข้าพักของโรงแรม (Hotel Occupancy Rate)

ธุรกิจโรงแรมของประเทศไทยได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วตามจำนวนนัก
ท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น โรงแรมที่โคมามาตรฐานส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและพัทยา
ในช่วงระยะ พ.ศ. 2515 - 2516 นับว่าเป็นช่วงที่ธุรกิจโรงแรมประสบผลในการค้ำ
เนินงานสูงสุด โรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครมีอัตราการเข้าพักโดยเฉลี่ยสูงถึง 90 %
และที่พัทยาก็ต้องจองห้องพักล่วงหน้าถึงประมาณ 2 - 3 เดือน หลังจากที่รัฐบาลได้
หยุดส่งเสริมธุรกิจโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2513 ความ
ต้องการห้องพักมีที่ทาวจะเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลจึงได้เปิดให้การส่งเสริมเป็นพิเศษเฉพาะ
ในเขตกรุงเทพมหานครในช่วงกลาง พ.ศ. 2516 ปรากฏว่ามีผู้สนใจขอรับการส่งเสริม
เป็นจำนวนมาก แต่ปรากฏว่าตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ธุรกิจโรงแรมกำลังประสบอุปสรรค
หลายประการ เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวมีอัตราการเพิ่มลดลง เมื่อเทียบกับจำนวนโรง
รมที่เพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและค่าก่อสร้างสูงขึ้น ทำให้ประสบปัญหาค่าน
การเงิน อัตราการเข้าพักต่ำ และการตัดราคากันเพื่อแย่งตลาด นับตั้งแต่เดือนกรกฎาคม
2516 เป็นต้นมา รัฐบาลได้หยุดส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมโรงแรมทั้งในเขตกรุง
เทพมหานครและพัทยาเป็นการชั่วคราว

เกี่ยวกับปัญหาอัตราการเข้าพักต่ำซึ่งมีผลเนื่องมาจากจำนวนห้องพักของโรงแรมในแต่ละเขต คือ กรุงเทพมหานคร พัทยา เชียงใหม่ ฯลฯ และอัตราค่าห้องพักของแต่ละโรงแรม รวมทั้งค่าบริการอย่างอื่นที่เป็นส่วนประกอบ สำหรับประเทศไทยเป็นการยากที่จะหาตัวเลขเกี่ยวกับอัตราการเข้าพัก (Occupancy Rate) เพราะแต่ละโรงแรมถือเป็นความลับ บริษัท ไทยอินเวสต์เมนต์แอนด์เซเคียวริตี้ จำกัด (Thai Investment and Security Co. Ltd.) ได้ทำการศึกษาหาอัตราการเข้าพักเฉลี่ยระหว่าง พ.ศ. 2510 - 2512 ปรากฏผลดังนี้

<u>ปี</u>	<u>อัตราการเข้าพักเฉลี่ย</u>
2510	80.5 %
2511	70.5 %
2512	75.6 %

ในระหว่าง พ.ศ. 2514 - 2515 ทาง Stanford Research Institute ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการลงทุนในอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทย ที่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย ได้หาอัตราการเข้าพักเฉลี่ยแต่ละเดือนในระหว่าง 2 ปีนี้ ดังปรากฏในตารางที่ 21

นิตยสาร Business Review ฉบับประจำเดือนธันวาคม 2515 ได้รายงานอัตราการเข้าพักของโรงแรมในกรุงเทพมหานคร ระหว่างเดือนมีนาคม - ตุลาคม 2514 ว่าประมาณ 57 % และในระยะเวลาเดียวกันของ พ.ศ. 2515 อัตราการเข้าพักเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 70 % โดยเฉพาะ 10 โรงแรมใหญ่ที่เป็นสมาชิกสมาคมโรงแรมไทย ซึ่งได้แก่ โรงแรมโอเรียนเต็ล เอราวัณ มงเทียร์ คุณิศจานี เพรสซิเคนท์ ไฮแอทรามมา เซอราตัน อินทรา สยามอินเตอร์คอนติเนนตัล นารายณ์ อัตราการเข้าพักเฉลี่ยเพิ่มสูงถึง 89 % ในตอนต้นเดือนพฤศจิกายน 2515

นอกจากนี้องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ทำการสำรวจอัตราเข้าพักของโรงแรมที่ให้บริการนักท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครประจำปี 2517 ระหว่างวันที่ 5 กุมภาพันธ์ - 20 มีนาคม 2518 โดยแบ่งกลุ่มโรงแรมออกเป็น 4 กลุ่ม

ตารางที่ 21

อัตราการเข้าพักเฉลี่ยของโรงแรมในกรุงเทพมหานคร
ระหว่างปี พ.ศ. 2514 - 2515

เดือน	ปี 2514 (%)	ปี 2515 (%)
มีนาคม	59	77
เมษายน	59	65
พฤษภาคม	55	68
มิถุนายน	49	57
กรกฎาคม	53	63
สิงหาคม	53	71
กันยายน	51	68
ตุลาคม	76	88
พฤศจิกายน	63	89 (ชาติไทยแรก)
ธันวาคม	55	-

โดยถืออัตราค่าเช่าสูงสุดอยู่ในกลุ่มที่ 1 ค่าเช่าต่ำลงมาอยู่ในกลุ่มที่ 2, 3, และ 4 ตามลำดับ

โรงแรมกลุ่มที่ 1	อัตราค่าเช่าขั้นต่ำต่อคืนตั้งแต่	280	บาทขึ้นไปมี	17	โรงแรม
" "	2	"	"	"	"
" "	3	"	"	"	"
" "	4	"	"	"	"

ผลของการสำรวจปรากฏดังนี้

โรงแรมกลุ่มที่	มีอัตราการเข้าพักเฉลี่ย	2517 (%)	2516 (%)	2515 (%)
1	มีอัตราการเข้าพักเฉลี่ย	74.59	83.29	72.15
" 2	"	69.89	68.31	67.17
" 3	"	59.21	48.24	53.69
" 4	"	73.75	-	-
อัตราการเข้าพักเฉลี่ยตลอดปี		72.22	69.22	64.33

จากตัวเลขข้างต้นแสดงให้เห็นอัตราการเข้าพักเฉลี่ยของโรงแรมในกรุงเทพมหานครโดยเฉลี่ยประมาณ 64.33 % ใน พ.ศ. 2515 69.22 % ใน พ.ศ. 2516 และ 72.87 % ใน พ.ศ. 2517 หรือถ้าแยกตามประเภทของโรงแรมแล้ว โรงแรมชั้นหนึ่งที่มีตลาดประจำอยู่แล้ว และโรงแรมในเครือของต่างประเทศจะมีอัตราการเข้าพักโดยเฉลี่ยประมาณ 83 % โรงแรมชั้น 2 ประมาณ 68 % และโรงแรมที่มีมาตรฐานรองลงไปประมาณ 48 % ใน พ.ศ. 2516 ตั้งแต่ พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา โรงแรมชั้น 1 มีอัตราการเข้าพักลดลงจากประมาณ 83 % เป็น 75 % แต่ไปเพิ่มในโรงแรมกลุ่มที่ 2 จาก 68 % เป็น 78 % และกลุ่มที่ 3 จาก 48 % เป็น 65 % ทั้งนี้สืบเนื่องจากการนัดหยุดงานของพนักงานโรงแรมในกลุ่มที่ 1 นั้นเอง การเข้าพักโดยเฉลี่ยเป็นห้องเดียวประมาณ 40 % และห้องคู่ประมาณ 60 %

อัตราการเข้าพักของโรงแรมนอกเขตกรุงเทพมหานครจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาลท่องเที่ยว เช่นที่พัทยาใน พ.ศ. 2516 ระหว่างเดือนตุลาคม - เมษายน มีอัตราการเข้าพักถึง 90 - 95 % ส่วนในช่วงเดือนพฤษภาคม - กันยายน ประมาณ 60 - 65 % และจากการที่มีจำนวนห้องเพิ่มมากขึ้นประมาณเท่าตัวใน พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา จำนวนห้องพักมากกว่าความต้องการ โรงแรมที่เปิดบริการใหม่ต้องประสบปัญหาการขาดตลาด อัตราการเข้าพักต่ำมาก บางโรงแรมมีเพียง 10 - 20 % ในฤดูกาลท่องเที่ยวประมาณเดือนมกราคม - เมษายน และนอกฤดูกาลท่องเที่ยว ประมาณ 10 % ถึงแม้จะมีการลดค่าห้องเป็นพิเศษสำหรับนักท่องเที่ยวภายในประเทศก็ตาม ส่วนโรงแรมที่ใดมาตรฐานตามแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ นั้นมีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยเท่ากับโรงแรมชั้น 2 ในกรุงเทพมหานคร คือประมาณ 68 %

องค์ประกอบภายนอกที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อรายได้ กำไรขาดทุนของอุตสาหกรรมโรงแรมนั้นมีหลายอย่าง ดังจะได้อธิบายตามลำดับดังนี้

1. จำนวนนักท่องเที่ยว
2. ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวพำนักอยู่ในประเทศโดยเฉลี่ย
3. จำนวนเงินที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายระหว่างที่พำนักอยู่

1. จำนวนนักท่องเที่ยว

ในที่นี้จะกล่าวถึงนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งคำว่า "นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ" ตามความหมายของ คู่มือมาเยือนซึ่งมีคำจำกัดความดังต่อไปนี้

ผู้มาเยือน (Visitor) หมายถึงบุคคลที่เดินทางไปประเทศใดประเทศหนึ่งซึ่งมีโชติณที่อยู่โดยปกติของบุคคลนั้น ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ตามแต่กรณี แต่ทั้งนี้ต้องมี ใจเพื่อไปประกอบอาชีพหารายได้

ผู้มาเยือนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. นักท่องเที่ยว (Tourist)
2. นักทัศนาจร (Excursionist)

นักท่องเที่ยว ไคแกมมาเยือนชั่วคราว โดยพักอาศัยอยู่ในประเทศที่มาเยือน เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง การเดินทางดังกล่าวอาจเกิดจากเหตุผลใจดังต่อไปนี้

ก. การใช้เวลาว่างไปในเรื่องต่าง ๆ เช่น การหาความสำราญ การหยุดพักผ่อน เรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ การศึกษา การศาสนา และการกีฬา

ข. กิจกรรมทางธุรกิจ การเยือนญาติ การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ และการประชุม

นักทัศนาจร ไคแกมมาเยือนเป็นการชั่วคราว โดยใช้เวลาอยู่ภายในประเทศที่มาเยือนวันเดียว และไม่พักค้างคืนในประเทศนั้น ทั้งนี้รวมถึงผู้โดยสารที่มากับเรือทัศนาจรด้วย

นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจังใน พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นสูงขึ้นเรื่อย ๆ จะเห็นได้จากตารางที่ 22 และภาพประกอบที่ 5 แสดงอัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวใน พ.ศ. 2503 มีนักท่องเที่ยวเดินทางมายังประเทศไทยเพียง 81,340 คน และในสิบปีต่อมาคือใน พ.ศ. 2513 นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 828,671 คน เพิ่มขึ้นถึง 10.19 เท่า และถึง พ.ศ. 2517 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 1,107,392 คน นักท่องเที่ยวที่เป็นตลาดหลักไคแก่นักท่องเที่ยวจากสหรัฐอเมริกา เยอรมัน สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย จีน มาเลเซีย (ตารางที่ 23) ในตารางที่ 24 แสดงอัตราส่วนแบ่งของนักท่องเที่ยวตามภูมิภาค จากตารางนี้แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศในยุโรปเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากสหรัฐอเมริกาลดลง นักท่องเที่ยวจากสองภูมิภาคนี้คิดเป็นอัตราส่วนแบ่งประมาณ 40 % ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาประเทศไทย

ในระหว่าง พ.ศ. 2509 - 2514 ในบรรดานักท่องเที่ยวที่เดินทางมาประเทศไทยนั้นได้รวมทหารอเมริกันที่มารบในสงครามเวียดนามไว้ด้วย ทหารเหล่านี้เดินทางเข้ามาพักผ่อนตามโครงการ Rest & Recreation ในระยะนั้นทหารอเมริกัน

เหล่านี้มีจำนวนมากและได้ใช้จ่ายเงินในประเทศไทยเป็นจำนวนหลายร้อยล้านบาท ซึ่งนับได้ว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีส่วนทำให้อุตสาหกรรมโรงแรมเจริญเติบโตและเปลี่ยนโฉมหน้าอย่างรวดเร็วในระยะนั้น

จำนวนนักท่องเที่ยวจะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการและแต่ละสาเหตุต่างก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เช่น นักท่องเที่ยวจะนิยมเดินทางมายังประเทศที่ประชาชนมีอัธยาศัยไมตรีและให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น ที่พักที่สะดวกสบาย ทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่สวยงาม สินค้ามีราคาพอสมควร ขนบธรรมเนียมและการดำรงชีวิตที่น่าสนใจ มีสิ่งสวยงามที่มนุษย์สร้างขึ้น อาหารดี และที่ซื้อของดี จากสาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้จะได้เห็นได้ว่าการจะเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวนั้นต้องทำไปพร้อม ๆ กันหลาย ๆ ด้าน และโดยอาศัยความร่วมมือของจากหลายฝ่าย

ตารางที่ 22

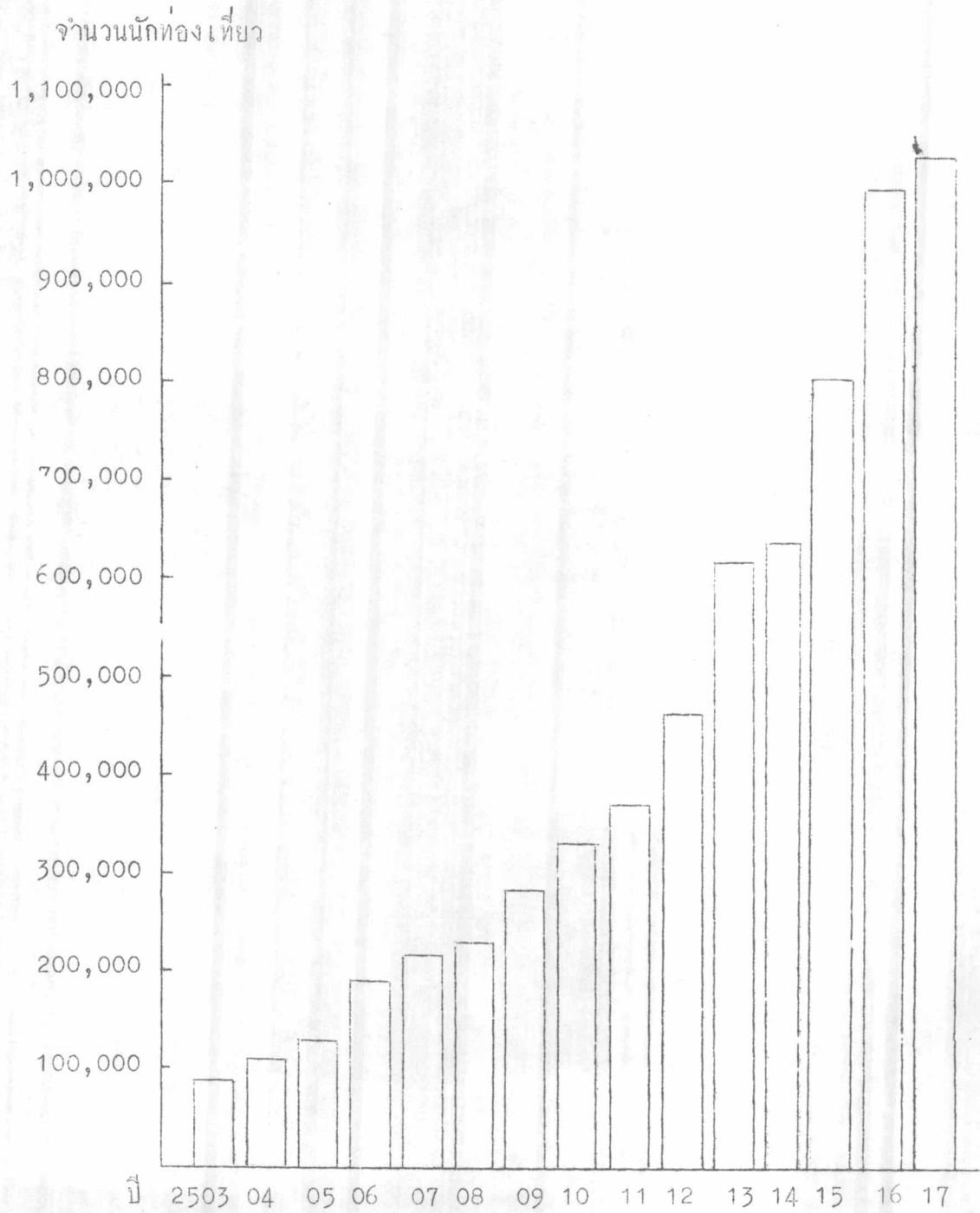
ตารางแสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและอัตราการเพิ่ม
ระหว่างปี พ.ศ. 2503 - 2517

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว	อัตราการเพิ่ม (%)
2503	81,340	-
2504	107,754	+32.5
2505	130,809	+ 21.4
2506	195,076	+ 49.1
2507	211,924	+ 8.6
2508	225,025	+ 6.2
2509	285,117	+ 26.7
2510	335,845	+ 17.8
2511	377,262	+ 12.3
2512	469,784	+ 24.5
2513	828,671	+ 33.8
2514	638,738	+ 1.6
2515	820,758	+ 28.5
2516	1,037,737	+ 26.4
2517	1,107,392	+ 6.7

ที่มา : อ.ส.ท.

ภาพประกอบที่ 5

ตารางแสดงจำนวนนักท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2503 - 2517

ที่มา : อ.ส.ท.

ตารางที่ 23

จำนวนนักท่องเที่ยวเฉพาะจากประเทศที่เป็นตลาดหลักและอัตราการเพิ่ม
ระหว่างปี พ.ศ. 2515 - 2518

	2515		2516		2517		2518	
		% เพิ่ม-ลด		% เพิ่ม-ลด		% เพิ่ม-ลด		% เพิ่ม-ลด
อเมริกา	151,602	3.13	161,444	6.49	156,818	-2.78	116,190	-25.91
เยอรมัน	52,712	47.24	62,673	18.89	69,394	10.45	78,150	12.62
สหราชอาณาจักร	46,855	24.19	58,304	24.43	65,444	12.14	76,407	16.75
ญี่ปุ่น	93,534	67.69	151,947	62.45	132,660	-12.53	146,986	10.80
ออสเตรเลีย	31,899	20.73	48,222	51.17	75,800	57.92	78,907	4.75
จีน	29,226	37.40	34,923	19.49	43,286	23.33	52,861	22.12
มาเลเซีย	162,316	26.03	190,527	17.38	197,508	3.96	227,826	15.35

ที่มา . อ.ศ.ท.

ตารางที่ 24

จำนวนนักท่องเที่ยวและอัตราการเพิ่ม แบ่งตามภูมิภาค
ระหว่างปี พ.ศ. 2515 - 2518

	2515		2516		2517		2518	
		% เพิ่ม-ลด		% เพิ่ม-ลด		% เพิ่ม-ลด		% เพิ่ม-ลด
นักท่องเที่ยวโพทะเล	594,348	27.54	763,189	28.40	806,447	5.51	850,459	5.21
1. อเมริกาเหนือ กลาง และใต้	164,844	4.10	176,224	6.90	173,036	-1.81	134,855	-22.06
2. ยุโรป	202,668	43.71	268,147	32.30	288,612	7.63	337,645	16.99
3. ออฟริกาตะวันออกกลาง	10,791	6.40	13,768	27.59	13,933	1.20	18,306	31.39
4. แปซิฟิก เอเชีย นักท่องเที่ยวเพื่อนบ้าน	216,051	38.10	305,050	41.19	330,866	8.46	369,653	11.72
	226,410	31.07	274,548	21.26	300,945	9.17	329,616	9.53
รวมทั้งสิ้น	820,758	28.50	1,037,737	26.44	1,107,392	6.74	1,180,075	6.62

ที่มา : อ.ส.ท.

ตารางที่ 25

อัตราส่วนแบ่งของนักท่องเที่ยวตามภูมิภาค

ภูมิภาค	2514	2515	2516	2517	2518	เฉลี่ย 2514-2518
อเมริกา	24.8	20.1	17.0	15.6	11.5	17.8
ยุโรป	21.4	24.7	25.8	26.0	28.0	25.2
แปซิฟิก	24.2	25.9	28.8	29.2	30.8	27.8
แอฟริกา	2.6	1.7	1.9	2.0	1.8	2.0
เพื่อนบ้าน	27.0	27.6	26.5	27.2	27.9	27.2
	100	100	100	100	100	

ที่มา . หน่วยรวบรวมและวิเคราะห์ข่าวสาร อ.ศ.พ.

ตารางที่ 26

ตารางแสดงจำนวนทหารอเมริกันที่เดินทางเข้ามาพักผ่อนในประเทศไทย
ระหว่าง ปี พ.ศ. 2509 - 2515

ปี	จำนวนทหารอเมริกัน	อัตราการเพิ่ม (%)	ค่าใช้จ่ายของทหารอเมริกัน (ล้านบาท)
2509	33,000	-	136
2510	54,000	63.64	216
2511	69,070	27.91	408
2512	70,737	2.41	460
2513	44,287	-37.39	391
2514	26,614	-39.91	240
2515	7,707	-63.53	63

ที่มา : Stanford Research institute

2. ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวพำนักอยู่ในประเทศ

อุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอุตสาหกรรมโรงแรมนั้น ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวพำนักอยู่ในประเทศนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ยิ่งนักท่องเที่ยวพำนักอยู่ในประเทศไทยนานเพียงใด นักท่องเที่ยวก็ยิ่งต้องใช้จ่ายมากขึ้นเพียงนั้น เฉพาะอย่างยิ่งค่าที่พัก แมวนักท่องเที่ยวจะไม่ใคร่ใช้จ่ายซื้อของที่ระลึกมากนัก แต่เนื่องจากระยะเวลาพักที่ขี้ออกไปนั้น นักท่องเที่ยวจะต้องเสียค่าที่พักและค่าอาหาร ดังนั้นการทำให้นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพักในประเทศนาน ๆ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต่ออุตสาหกรรมโรงแรมอย่างยิ่ง ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวจะพำนักอยู่ในประเทศนานเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สถานที่นำเที่ยวภายในประเทศว่ามีมากน้อยเพียงใด
2. ที่พักสะดวกสบายและโคมาทรฐานหรือไม่
3. การคมนาคมภายในประเทศจากสถานที่นำเที่ยวแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งสะดวกและปลอดภัยเพียงใด
4. อาหารและของที่ระลึกมีคุณภาพและราคาพอสมควรหรือไม่

สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนทำให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาอยู่ในประเทศไทยนานขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2503 จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวจะอยู่ในระหว่าง 3 วัน จนถึง พ.ศ. 2506 จำนวนวันพักเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 4.8 วัน จนถึงปัจจุบัน สาเหตุที่จำนวนวันพักเฉลี่ยไม่เพิ่มขึ้นเลยนับแต่ พ.ศ. 2512 นั้น อาจเนื่องมาจากความไม่พร้อมในเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวข้างตน

นักท่องเที่ยวแต่ละภูมิภาคจะมีจำนวนวันพักโดยเฉลี่ยแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าในช่วงที่เดินทางมานั้น เป็นฤดูกาลท่องเที่ยวหรือไม่ และขึ้นอยู่กับภูมิภาคที่มาของนักท่องเที่ยวแต่ละคนด้วย

เกี่ยวกับฤดูกาลท่องเที่ยว นั้น นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาประเทศไทยต่างก็นิยมมาเที่ยวในช่วงต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เป็นตลาดหลัก ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้าประเทศหมุนกันเกือบตลอดปี แต่มีจำนวนน้อยแตกต่างกัน กล่าวคือ ชาวมาเลเซีย

นิยมมาในช่วงเดือนธันวาคม มกราคมและเมษายน ชาวอเมริกันนิยมมาในช่วงเดือน
กรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นฤดูร้อนและฤดูท่องเที่ยวของชาวอเมริกา ชาวญี่ปุ่น
จะมีช่วงสูงสุด 2 ระยะเวลาคือ เดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ และเดือนสิงหาคมถึงเดือน
พฤศจิกายน ซึ่งตรงกับฤดูใบไม้ร่วงและฤดูหนาวในญี่ปุ่น ส่วนชาวออสเตรเลียจะมาก
ที่สุดในช่วงเดือนธันวาคมและมกราคม ซึ่งเป็นฤดูร้อน เป็นระยะปิดเทอม และเทศกาล
คริสต์มาสในออสเตรเลีย อย่างไรก็ตามฤดูกาลของการท่องเที่ยวโดยรวมเฉลี่ยจะ
ค่อนข้างสูงในช่วงเดือนตุลาคมถึงเมษายน และกรกฎาคมถึงสิงหาคม ช่วงที่ต่ำสุดประมาณ
เดือนมิถุนายน ซึ่งเป็นระยะฝนตกชุก ทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมที่จะเดินทางมาท่องเที่ยว
ซึ่งในระยะนี้จะมีผลกระทบกระเทือนต่อธุรกิจโรงแรมโดยตรง

ภูมิภาคที่มาของนักท่องเที่ยวจะมีผลต่อระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวด้วย
กล่าวคือ โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวจากโพ้นทะเลจะพักอยู่ประมาณ 4.4 วัน ส่วนนักท่องเที่ยว
เที่ยวเพื่อนบ้านจะพักอยู่ประมาณ 5.2 วัน ลักษณะของการท่องเที่ยวจะแตกต่างกันออกไป
ไปตามระยะเวลาพัก กล่าวคือ วันพัก 1 วัน ทำการท่องเที่ยวเฉพาะในกรุงเทพมหานคร
ถ้าเป็นชาวมาเลเซียจะพักอยู่แคชชายแดนภาคใต้ คือหาดใหญ่เท่านั้น วันพัก 2 วัน จะพักอยู่
ที่กรุงเทพมหานครและท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณรอบ ๆ กรุงเทพมหานคร วันพัก 3 - 4 วัน
จะไปยังท้องถิ่นที่ไกลออกไป เช่น สถานตากอากาศพัทยา หรือท่องเที่ยวเพื่อศึกษาศิลปะ
วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร ส่วนจุดหมายที่ไกลออกไป เช่น เชียงใหม่ ภูเก็ต หรือสถาน
พักผ่อนชายทะเลอื่น ๆ มักจะใช้เวลาตั้งแต่ 5 วันขึ้นไป

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักจะแวะหลายแห่ง โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม
(Group tour) ซึ่งจะจัดโดยบริษัทท่องเที่ยว โดยจัดโปรแกรมท่องเที่ยวหลายประ
เทศในราคาอันสมควร ซึ่งมีจำนวนประมาณร้อยละ 7 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด
นอกนั้นเดินทางโดยไม่เป็นกลุ่ม จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ระยะเวลาเฉลี่ยของนักท่อง
เที่ยวที่พักอยู่ในประเทศไทยอยู่ในระยะเวลา 4 - 5 วัน ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวที่
นักท่องเที่ยวจะเดินทางไป นอกจากบริเวณใกล้กรุงเทพมหานคร พัทยา และเชียงใหม่
แล้ว สถานที่ที่น่าสนใจที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวตลอดจนสถานตากอากาศอื่น ๆ ยังไม่มีสิ่ง
อำนวยความสะดวกที่ไคมาตรฐานที่จะรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ การจัดโปรแกรม

ตารางที่ 27

ตารางแสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและวันพักอาศัยของนักท่องเที่ยว
ชาวต่างประเทศในไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 - 2517

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว	% เพิ่ม	จำนวนวันพักอาศัย
2503	81,340	-	3.0
2504	107,754	32.47	3.0
2505	130,809	21.39	3.0
2506	195,076	49.13	5.7
2507	211,924	8.63	4.5
2508	225,025	6.18	4.8
2509	285,117	26.70	5.0
2510	335,845	17.79	4.6
2511	377,262	12.33	4.2
2512	469,784	24.52	4.8
2513	628,671	33.82	4.8
2514	638,738	1.60	4.8
2515	820,758	28.50	4.9
2516	1,037,737	26.43	4.7
2517	1,107,392	6.71	4.8

ที่มา : อ.ส.ท.

ตารางที่ 28

จำนวนวันพักโดยเฉลี่ย

	2513	2514	2515	2516	2517
<u>นักท่องเที่ยวโพ้นทะเล</u>					
อเมริกา	5.45	3.44	4.14	4.10	3.94
เยอรมัน	4.81	3.95	4.36	4.92	4.46
ญี่ปุ่น	4.85	4.50	4.03	3.87	4.20
ออสเตรเลีย	4.17	3.91	4.70	4.85	4.14
ฮ่องกง	5.20	5.16	5.21	4.90	4.77
เฉลี่ยวันพักของนักท่องเที่ยวโพ้นทะเลทุกประเทศ	4.56	4.35	4.29	4.15	4.47
<u>นักท่องเที่ยวเพื่อนบ้าน</u>					
มาเลเซีย	5.31	5.49	6.80	6.85	6.37
สิงคโปร์	4.90	4.30	5.73	5.74	5.11
เฉลี่ยวันพักของนักท่องเที่ยวเพื่อนบ้านทุกประเทศ	5.08	5.39	5.57	5.25	5.19
เฉลี่ยวันพักของนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น	4.82	4.87	4.93	4.70	4.83

ที่มา : อ.ต.ท.

ตารางที่ 29

เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีวันพักต่าง ๆ กัน

จำนวนวันพัก	2515		2516		2517	
	นักท่องเที่ยว (พันคน)	เป็นร้อยละ	นักท่องเที่ยว (พันคน)	เป็นร้อยละ	นักท่องเที่ยว (พันคน)	เป็นร้อยละ
1 วัน	158	19	171	16	283	26
2 วัน	160	20	200	19	13	1
3 วัน	163	20	235	23	216	20
4 วัน	100	12	143	14	206	19
5 วัน	59	7	86	8	180	16
6 วัน	35	4	37	4	27	2
7 วัน	24	3	41	4	29	3
8 วัน	25	3	25	2	16	1
9 วัน	14	2	17	2	20	2
10 วัน	14	2	15	1	10	1
11 วัน	67	8	68	7	104	9
		100		100		100

ที่มา : อ.ส.ท.

จำนวนนักท่องเที่ยว

(: คน)

120,000

115,000

110,000

105,000

100,000

95,000

90,000

85,000

80,000

75,000

70,000

ภาพประกอบที่ 6

ฤดูกาลท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยวปี 2518

จำนวนนักท่องเที่ยวปี 2517

จำนวนนักท่องเที่ยวปี 2516

ม.ค. ก.พ. มี.ค. เม.ย. พ.ค. มิ.ย. ก.ค. ส.ค. ก.ย. ต.ค. พ.ย. ธ.ค.

เวลา (เดือน)

นำเที่ยวจึงจำกัดอยู่ในสถานที่ท่องเที่ยวที่จะจัดบริการได้สะดวกเท่านั้น ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วันพักโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับเดียวกันตลอดมา มิได้เพิ่มสูงขึ้นดังที่ควรจะเป็น

นักท่องเที่ยวเพื่อนบ้านมีระยะเวลาพักนานกว่านักท่องเที่ยวจากยุโรปและสหรัฐอเมริกา เพราะนักท่องเที่ยวที่เดินทางในระยะไกล (Long Haul Tourist) เช่น ยุโรป สหรัฐ จะเดินทางและแวะพักในหลายประเทศโดยใช้ระยะเวลาแบ่งเฉลี่ยกันไป ในขณะที่นักท่องเที่ยวในระยะใกล้ (Short Haul Tourist) เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ของกง จะเดินทางมายังประเทศไทยใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ จึงมีระยะเวลาพักในประเทศไทยนานกว่านักท่องเที่ยวในภูมิภาคอื่น ๆ

ในการที่วันพักของนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นได้อย่างไรนั้น การพัฒนาและปรับปรุงปัจจัยเหล่านี้จะมีส่วนสำคัญคือ การเพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ให้กระจายไปในท้องถิ่น การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอและได้มาตรฐาน และการให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

3. จำนวนเงินที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายระหว่างพำนักอยู่

เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังประเทศไทยใดประเทศหนึ่ง นักท่องเที่ยวจะต้องใช้จ่ายเงินเป็นค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าซื้อของที่ระลึก ค่านำเที่ยวและชมเมือง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จำนวนเงินที่นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนวันพัก คุณภาพและราคาของที่พัก และอาหารรวมทั้งของที่ระลึกและจำนวนสถานที่นำเที่ยวว่ามีมากน้อยเพียงใด เพราะถ้ามีสถานที่นำเที่ยวชมมากนักท่องเที่ยวก็จะใช้จ่ายเป็นค่านำเที่ยวและชมเมืองมาก

การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวมีอัตราที่เพิ่มสูงขึ้น เพราะการขึ้นราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ ทำให้ค่าใช้จ่าย ค่าที่พัก ค่าอาหาร และอื่น ๆ สูงตามไปด้วย องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ทำการสำรวจค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อคนต่อวัน ประมาณ 600 บาท (30.00 เหรียญอเมริกัน) ใน พ.ศ. 2507 เพิ่มขึ้นเป็น 734 บาท (36.70 เหรียญอเมริกัน) ใน พ.ศ. 2513 และ 757 บาท ใน พ.ศ. 2517 นักท่องเที่ยวแต่ละสัญชาติจะมีอัตราการใช้จ่ายแตกต่างกันไป นักท่องเที่ยวจาก

โพ้นทะเลจะมีอัตราการใช้จ่ายสูงกว่านักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากอเมริกาและยุโรปส่วนใหญ่จะพักในโรงแรมชั้นหนึ่งที่มีมาตรฐานสากล และรับประทานอาหารอย่างดี นึกกับนักท่องเที่ยวในประเทศใกล้เคียงซึ่งมีชนบทนิยมวัฒนธรรม และความเป็นอยู่คล้ายคลึงกับประเทศไทย ทำให้สามารถเลือกพักในโรงแรมชั้นกลาง และหาอาหารราคาถูกรับประทาน เป็นเหตุให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าชาวอเมริกันและยุโรป เช่น ค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวจากอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน และออสเตรเลีย เฉลี่ยประมาณ 44.04 เหรียญอเมริกันต่อวัน แต่ค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวมาเลเซียและสิงคโปร์จะประมาณ 30 เหรียญอเมริกันเท่านั้น

ตารางที่ 30 จะแสดงค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย จำแนกตามสัญชาติ โดยจะแสดงเฉพาะส่วนที่เป็นค่าที่พักและค่าอาหารเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ระหว่าง พ.ศ. 2513 - 2514 และ 2517 - 2518 จากตารางนี้จะชี้ให้เห็นว่านักท่องเที่ยวจากโพ้นทะเลหรือชาวตะวันตกนั้นใช้จ่ายเงินเป็นค่าที่พักและค่าอาหารสูงกว่านักท่องเที่ยวจากประเทศใกล้เคียงมาก โดยใช้จ่ายประมาณวันละ 18 เหรียญอเมริกันขึ้นไป ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากประเทศใกล้เคียงใช้จ่ายประมาณวันละ 12 เหรียญอเมริกันขึ้นไป

เมื่อเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายที่จ่ายเป็นค่าที่พักและค่าอาหารแล้ว ค่าที่พักจะเป็น 2 เท่าขึ้นไป ต่อค่าอาหารแต่ละวัน ค่าที่พักนี้จะมากน้อยขึ้นอยู่กับมาตรฐานของโรงแรมที่พัก ซึ่งทำให้การกำหนดอัตราค่าห้องพักสูงต่ำต่างกันไป ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 4

เมื่อดูการกระจายค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - 2518 เป็นจำนวนรวม จะเห็นได้ว่าใน พ.ศ. 2515 ค่าที่พักและอาหารคิดเป็น 48.7 % ของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 2,718 ล้านบาท คิดเป็นเงิน 1,324 ล้านบาท ใน พ.ศ. 2518 นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเป็นค่าที่พัก 50.97 % ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 3,852 ล้านบาท คิดเป็น 1,964 ล้านบาท (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 30

การวางนัยของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย (เหรียญอเมริกัน)
 จำนวนตามสัญชาติ (เฉลี่ยต่อคนต่อวัน) ปี พ.ศ. 2513 - 2514 และปี พ.ศ. 2517 - 2518

สัญชาติ	ปี 2513 - 2514			ปี 2517 - 2518		
	ค่าที่พัก	อาหาร	รวม	ค่าที่พัก	อาหาร	รวม
รวมทุกสัญชาติ	12.19	5.67	17.86	11.00	7.19	18.79
อเมริกาเหนือ						
อเมริกา	14.49	6.60	21.09	13.94	8.70	22.64
แคนาดา	14.46	6.42	20.88	13.65	7.93	21.58
ยุโรป						
อังกฤษ	13.30	5.67	18.97	13.45	8.00	21.45
ฝรั่งเศส	13.28	6.43	19.71	13.40	7.95	21.44
สวีเดน	13.70	5.60	19.30	13.22	7.02	20.24
เยอรมัน	13.42	7.05	20.47	13.36	7.45	20.81
ยุโรปอื่น ๆ	13.49	6.14	19.63	12.96	8.04	21.00
เยอรมัน	13.42	7.05	20.47	13.36	7.45	20.81
ยุโรปอื่น ๆ	13.49	6.14	19.63	12.96	8.04	21.00
อเมริกา						
ฟิลิปปินส์	12.36	6.12	18.84	13.53	7.85	21.38
ออสเตรเลีย	13.52	6.00	19.52	13.17	7.84	21.01
จีน	9.38	4.98	14.36	10.44	6.10	16.54
ญี่ปุ่น	11.44	5.00	16.44	13.08	8.39	21.47
อินเดีย	8.45	4.75	13.24	9.78	5.82	15.60
สิงคโปร์	11.88	4.36	16.84	11.42	6.19	17.61
มาเลเซีย	9.55	4.76	14.71	7.05	5.00	12.05
ฟิลิปปินส์	11.88	4.96	16.84	11.42	6.19	17.61
มาเลเซีย	9.55	4.76	14.71	7.05	5.00	12.05
สิงคโปร์	9.09	4.92	14.91	9.57	6.11	15.68
ประเทศเพื่อนบ้าน	9.95	4.78	14.73	10.45	5.95	16.40
ประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย	9.74	5.33	15.12	9.94	6.05	15.99
ประเทศอื่น ๆ	11.53	5.44	16.97	11.45	6.42	17.78

ที่มา : อ. ส. ก.

ตารางที่ 31.

การกระจายค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว
(ล้านบาท)

รายการ	2515	2516	2517	2518
ค่าที่พักและอาหาร	1,324	1,683	1,964	2,313
ค่าซื้อของที่ระลึก	926	623	1,014	1,195
ค่าน้ำเที่ยวและชมเมือง	454	577	646	761
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	214	274	228	269
รวม	2,718	3,457	3,852	4,538

ที่มา : อ.ศ.พ.

ปี 2515	ค่าที่พักและอาหาร	= 48.7 %	ปี 2517	= 50.97 %
	ค่าซื้อของที่ระลึก	= 26.7 %		= 26.33 %
	ค่าน้ำเที่ยวและชมเมือง	= 16.7 %		= 16.78 %
	ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	= 7.9 %		= 5.92 %

องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการสำรวจรายจ่ายของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนประเทศไทยทั้งทางอากาศ ทางเรือ และทางบก โดยสำรวจในเดือนเมษายน กันยายน และธันวาคม 2507 และเดือนพฤษภาคม และสิงหาคม 2508 สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาทางอากาศ และสำรวจเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม 2508 สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาทางเรือ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาทางบกสำรวจสำหรับเดือนกันยายนและพฤศจิกายน 2509

ผลจากการสำรวจปรากฏว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาโดยทางอากาศจะใช้จ่ายวันละ 30 เหรียญอเมริกัน ในระยะเมษายน พฤษภาคม และกันยายน แคนาดาฤดูการท่องเที่ยวจะประมาณ 27 เหรียญอเมริกันต่อวัน

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาทางอากาศจะใช้จ่ายเงินเป็นค่าที่พักมากกว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาทางเรือหรือทางบก ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาโดยทางอากาศนั้นเป็นนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก นิยมพักในโรงแรมชั้นดีซึ่งอัตราค่าที่พักสูง ทำให้นักท่องเที่ยวเหล่านี้ใช้จ่ายเงินเป็นค่าที่พักมากกว่านักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเดินทางเข้ามาทางบก

ตารางที่ 32

แสดงค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อคนต่อวัน (ล้านดอลลาร์)

ประเภท	ทางอากาศ					ทางเรือ	ทางบก	เฉลี่ย
	เม.ย. 07	ก.ย. 07	ธ.ค. 07	พ.ค. 08	ธ.ค. 08	ก.พ.-มี.ค. 08	ก.ย.-พ.ย. 09	(%)
รวม	29.89	29.50	27.41	29.84	26.98	27.34	14.70	100
ที่พัก	8.70	8.62	8.52	8.85	7.91	-	3.40	25
อาหาร	5.89	6.23	5.86	6.48	5.37	2.66	3.46	19
พักผ่อนท่องเที่ยว	5.38	4.89	3.83	4.21	4.21	7.20	2.28	17
รถของ	8.37	8.60	7.79	8.27	6.25	16.70	2.69	32
อื่น ๆ	1.55	1.66	1.41	2.03	3.24	0.73	2.87	7

ที่มา : องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย